

3296

Upptecknat efter Kersti Hörlin bosatt i Hörr, Tolånga socken Färs härad. Hon är född den 30 nov. 1854 i Hörr. Hennes föräldrar voro Skogvaktaren Olof/Johansson/ Hörlin född den 22 aug. 1801 i Tolånga död 21 april 1875 och Karna Kristiansson född den 10 dec. 1820 i Tolånga död 9 juli 1913.

Kersti Hörlin har hela sitt liv vistats i Tolånga. Hon har gått på arbete hos bönderna däromkring. Hon bor ännu i den stuga, som hennes far byggde 1831. Hon har ett nästan osvikligt minne och är en typisk aktiv traditionsbärare och outtröttlig till att berätta vad hon vet. Hon är nästan rent outtömlig och är en riktig berättaretalang. Fastän hon är 77 år gammal bor hon alldeles ensam i sin stuga, som ligger ganska ödsligt och reder sej helt och hållet själv. Hon är en riktig kärngumma av den Gamla sorten. Hon är mycket vidskeplig och tror fullt och fast på att "skåwsnåan" och "skåwmånnen" kommer å hälsar på henne. då och då.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3296

Bäckhästen sköljer sej i "vannkorran".

Min mor såg titt Bäckhästen här utanför i "vannkorran".

"Nu e han här å sköljor se i vanned". å de plaska ~~å~~ så farlit. Å ibland så plaska å slaska det likadant ute på gården i vattnet.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3296

Skåwmannen "prylar" hund och katt.

Det var en dag för många år sedan. Vi satt inne i stugan jag å
min mor, å rätt va de va , så flög vår hund oppp å "via" å
"skredj" li som där var någon, som "pryla"en. Sen for katten
opp likadant å rev och skrek. "Ja de e väl skåwmannen, "sa mor.
"du fåur rödja i hela stuan, for de e klart de e skåwmannen".
Ja sen blev det sådan vinter. Ja di har alltid varit här å
kommer alltid till att vara här. Di e skapta ti å vara här.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2

3296

Varulven river på "skamlana".

Varulven brugte alltid gå och riva på "skamlana" här hemma, för han ville in i stugan. Där kunde ligga "småuspågor" lika många som vi kunde få plats med i handen. Mor trodde det var någon sådan, som hade sin gång här. Jag vet inte varför han vändes här, för mor var gammal på den tiden, så hon kunde inte få fler barn.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3

MOSTER

3296

Min syster och varulven.

Min mor sa, att när hon tjänte hos sin syster, så hade di gödselhögen inne på gården, å där låg varulven i "korran" å plaska på kvällarna. Han likna en svart hund. Han var så farli ti å riva på "skamlana". Var minn mor med, så brugte han bara gå upp på "stenoren", men var hennes syster ensam, så var han så farligt närgången mot henne. Men hon fick ju "osse en farli hob glötta".

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

4

Tolånga

3296

Varulven.

Här var en kvinna, som bodde här i Hörr. I kvällen, så var där en stor svart hund, å han var så närgången. När hennes man var hemma, så såg hon honom inte. Det var tvunget det var en varulv, för det fanns ingen hund däromkring. De va "allör varst", när hon va med barn. Å där va en i Tolånga, som di trodde va varulv. Han såg så räli rüd å han hade näva, som såg ut som han skulle kunna gå på dem. Han hade ögonbryn, som först gick ut å sen in å ihop. Sen den mannen dog, så blev hon fri, så det var nog han.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

5

3296

Gårdsdrängen, som såg skåwsnuan.

En gång sa en gårdsdräng här i Hörr, att han hade sett
Skåwsnuan. Den var grann framtill som ett vanligt fruntimmer,
men såg ut som ett håltomt träd på ryggen.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

6
6

3290

3296

Ser skåmannen inne i skorstenen.

Jag såg skåmannen en gång inne i skorstenen. Han stod där å
han likna en vanlig kar, men när jag titta på en, så blev
han så lång, så han räckte långt opp i skorstenen.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

7

Skåwmannen likoar en vanlig kar. 3296

Jag såg skåwmannen för en fem års tid. han likna en vanlig kar. Han hade en svart, kort tröja på se å en vanlig "kulled" hatt. Det var mitt på klara dan. Han kom utanför stugan å "je me en növe i hår lomma". Han hade inte brått utan gick så nätt. Sen väntas där dåligt väder eller, så kan det bli frost eller tjock dimma.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

83

3296

BÄCKAHÄSTEN LIKNAR EN VANLIG HÄST.

Min mor såg Bäckahästen. Han likna vår egne häst och var mörkbrun till färgen. Hon gick bort å skulle ta honom, så att han inte gick in i sädstycket, men då försvann han.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

9

3296

Sjukdomar, som man kommer för

Ingeborg, min tös är gift med en statare, å di har aldrig
"träffad po nogged såddent", å di har farit mycket omkring,
förrän nu. Hon har aldrig behövt röka sej förrän nu, när di
bor i Charlottenlund. Men di har aldrig sett något.
"De komnor nock me en horrelvinj eller so e de jordonstor".

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

10

St.
Färs hvd

Tolänge ö:n Näcken.
1931

Alpp. Nils Bengtson
3296

Häröså

Ben. Kertti Störin
f. 1854 i Hörr

När jag var liten, så tala di mycket om, att när di gick över
en ~~här~~ bro över en bäck, så hörde di det spela, Di sa, att det
var Näcken, men di såg aldrig något.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

11

Ströms
Fam. hof.
Johanna Jm.

3296

Uppst. av Nils Bergström
1931.

"Noe honga."

De va en gammal kvinja, nor ja va liden, som sa, ad Noe honga
flö genom loftan, Di konne höra dom bjäbba. Di jaga skåwsnuor
å backatröll å bed ihjäl dom.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3296

"HA aldrig svarta kreatur!"

En klok kvinna sa till min far: "Du får tur med dina kreatur, men ha aldrig några svarta". Men han trodde inte på det, å han köpte svarta "kredj" å svarta svin, men di dog så fort. Men sen , när jag kom till, så köpte far en svart kvigkalv, för han sa, att nu var det väl så gammalt, så nu kunde det inte göra något något. Men kvigan kom aldrig i kalv, så det gjorde likaväl på se.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

12/3

Andrarums präst.

3296

Andrarums präst satt en gång ute på verandan med sin son, å det blev åska, å prästen kom "for nod". Det kom en farli knall, å sen en "horrelvinj", å prästen blev konstig i halva ansiktet. Så tala di om för frun, att det fanns en, som di kalla för "Lödjaremannen". "Sök i Jesu namn, var ni vill, bara jag får hjälp", sa prästen. Ja di kom till mannen, å han sa: "Värken är inte farli å stilla, men han kan inte komma till å tala som förr". Munnen var vriden ändå upp till örat. Men prästen fick likväl behålla platsen, för han var så snäll.

LUNDS-UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3296

Maran å drängen.

Min mor tala om ,att när hon var hemma,så hade di en dräng.
Han bruka ligga å sova inne i stugan på kvällana,när frun-
timmren satt å spann.Å så "vrövla" han å vre se i sömne".Men
han kunde inte säga något,å när han vakna,så sa han:"Va va
de,som va i ansikted po me,de ville rent krösta ner ansikted
po me.Men di såg aldrig något.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

15 / 5

Sen. Tolånga, led: Pass i 1931 Uppst. Vils Boegtrone
Ber. Kent. Hörlein

M A R A N.

3296

f. 1854 i Höör

Maran kom till mej en gång. Den likna ett svart nystan å kröp
uppåt fötterna å gick sedan uppåt axeln å ville upp i ansik-
tet. Jag låg vaken. Men jag var modig å sa : "jasa e de du".
Å så slog jag med armen, jag tyckte den satt där, å då rulla
den ner på golvet. Men sen den tiden har jag alltid låtit
nattlampan stå på bordet vid sängen, ifall den skulle komma,
för "tänt" är den rädd för. Jag förstod, att det var maran,
för den ville opp i ansiktet. Jag förnam, när den kom rullande.
Jag tände stickor och slog utåt golvet. Men jag såg ingenting,
å de va ju "markvardet". Där va en kvinna nere i Tolånga, som
di trodde var mara. Hon såg så farlit "räli" ut. Men sen den
kvinnan var död, så var inte maran hos mej mer.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

19
17

3296

Skåwmannen säger: "Gokväll Tjarsti".

Här var några, som var här och bakte spettkakor, för här är öppen skorsten. Så när de va kväll, så gick jag ut, å då kom där en , som sa: "Gokväll Tjarsti". "Vum hälsar du po?" sa kvinnorna, för di stod inne i stugan å hörde det. Jag hörde, att där var någon, som gick på "stenoren" å han sa rejält å tydligt ,: "Gokväll Tjarsti". men jag såg ingenting. Den ena av kvinnorna blev så rädd, för hon var inte så nervstark. Men jag blev inte rädd, för jag visste de va skåwmannen, å jag tycker inte det var något konstigt, att han kom å hälsa på. Kvinnorna hade aldrig trott på någon skåwman, men nu trodde di på det , när di själv hade hört honom.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

10

16

3296

Skåwmannen rullar med "brännespinja".

Här är alltid sådant väsen på loftet. Vi har "bränne" där, å de har vi lavat uppåt väggen, å ibland på nätterna, så hörs det som varenda pinne plockas ner. Men när vi kommer upp på loftet, så ligger "bränned" på sin plats. De e nock skåwmannen, som rullar me pinjana.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

18
/ 8

3296

Bäckhästen.

Bäckhästen var här i oändelighet förr. Han var här utanför, å
vi hörde hur han slog med grimskäftet, men när vi kom ut, så
så såg vi ingenting.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

19

/9

3296

Kyrkogrimmen i Tolånga.

När di skulle bygga Tolånga kyrka, så tog di ett levande lamm
å lade under den första stenen. Det var det första djur , di
träffa. De kalla di för "tjortjegrim". Och förr, när jag gick
i skolan, så kunde di ibland höra ett lamm gå på kyrkogården
å bräka.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

20

20

3296

Bäckatröllen brydor hör.

På kvällarna, när folk inte bröt i "brydestuorna", så hörde
di så titt, att bäckatröllen bröt där, så där i kvällningen.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2.1
21

3296

Skåwmannen, som var lik min far.

Jag skulle gå och se efter kreaturen, så att di inte gick över gårderna. Så inne i skogen, såg jag en man. Jag trodde de va min far, för han var klädd i samma kläder som han hade på natten: natttröja och underbyxor. Jag såg inget huvud på honom. Men så såg jag, att han ville smyga sej undan, å då sprang jag efter honom. Men han ble så stor å "høj" å sen "forsvånt" han.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

23

3296

Varsel.

Länsman Sjöström hade tre barn , som lågo sjuka i spanska sjuk-
kan. Så en da var min mor oppe på loftet, å så tyckte hon där
var en hel "bonke" me. "små_lötta" nere vid "loggan".
Men när hon kom ner såg hon inga. "Här spors lidj", sa hon mej,
när jag kom hem från arbetet. Ja, sade jag det ena barnet har
dött i dag. "Å sen på kvällen hördes det liksom, där var ett
band hade sprungit på en tunna, som vi hade. Då dör där väl
ett till", sa min mor. Och dagen efter fick vi reda på, att där
var ett barn till dött hos länsmannen.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

23

3296

Att iakttaga, när man skjutit en hare.

När di jaga hare, så hade alltid herrana en kniv med sej
å skar nosen av haren, så fort den var skjuten, för om en ha-
vande kvinna fick se nosen, så fick barnet "haraskår".

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

24

3296

Varsel.

Här var en pojke här i Hörr, som var sjuk. Jag hade varit på arbete å så när jag kom hem, så skulle jag gå ut å ta dricka-flaskan. Det var mörkt, å när jag kände med handen efter dricka-flaskan, så rätt vad det var kände jag liksom, att flaskan flög i golvet. Men när jag gick efter tändstickor å tände, så var där ingen flaska varken på hyllan eller på golvet.

"Jadå e väl pågen dö, tänkte ja, och dagen efter fick jag reda på att han hade dött.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

25

3296

BOT MOT LIKTORNAR.

Om di hade vårtor eller liktornar, så tog di en "fläskasvär"
å gned vårtan eller liktornen, ~~ixx~~ å sen grävde di ner
"fläskasvären". När den var upprutten gick di bort.

Di bruka också ta vatten av det, som står i "kobläddan"
å tvätta liktornarna med.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

24 26